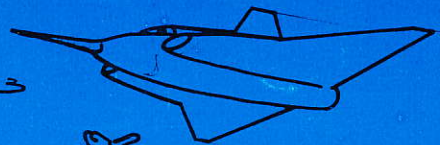

Arboga Elektronikhistoriska Förening
www.aef.se

075

BERGTROLLET

Personaltidning för CVA-UHF

Nr 4 1969 • Årgång 20

**DET ÄR
LÅNGT TILL
VÅR, MEN VI
VAR FÖRST
PÅ PLAN**

Familjen Hjort

Ovanstående familjeidyll syns numera ganska ofta på CVA. Bilden togs

i oktober av vaktman Valdemar Andersson på planen framför administrationsbyggnaden. Tror någon att dessa djur vantrivs och att de är utsatta för

djurplågeri? De har rikligt med foder för vintern, men mottar gärna bidrag i form av äpplen och grönsaker. Rådjuret Lisa mår också bra.

*Alla anställda vid CVA och UHF
önskas*

*God Jul
och
Gott Nytt År*

Hjärtligt tack för det gångna årets arbetsinsatser

BERGTROLLET

Personaltidning för Centrala Verkstaden Arboga, och FMV-F:UH, Förrådsbyrån, 732 00 Arboga.

Ansvarig utgivare:
CCVA v. dir. **A Högfeldt**

Redaktör:
Ragnar Fr Bengtson

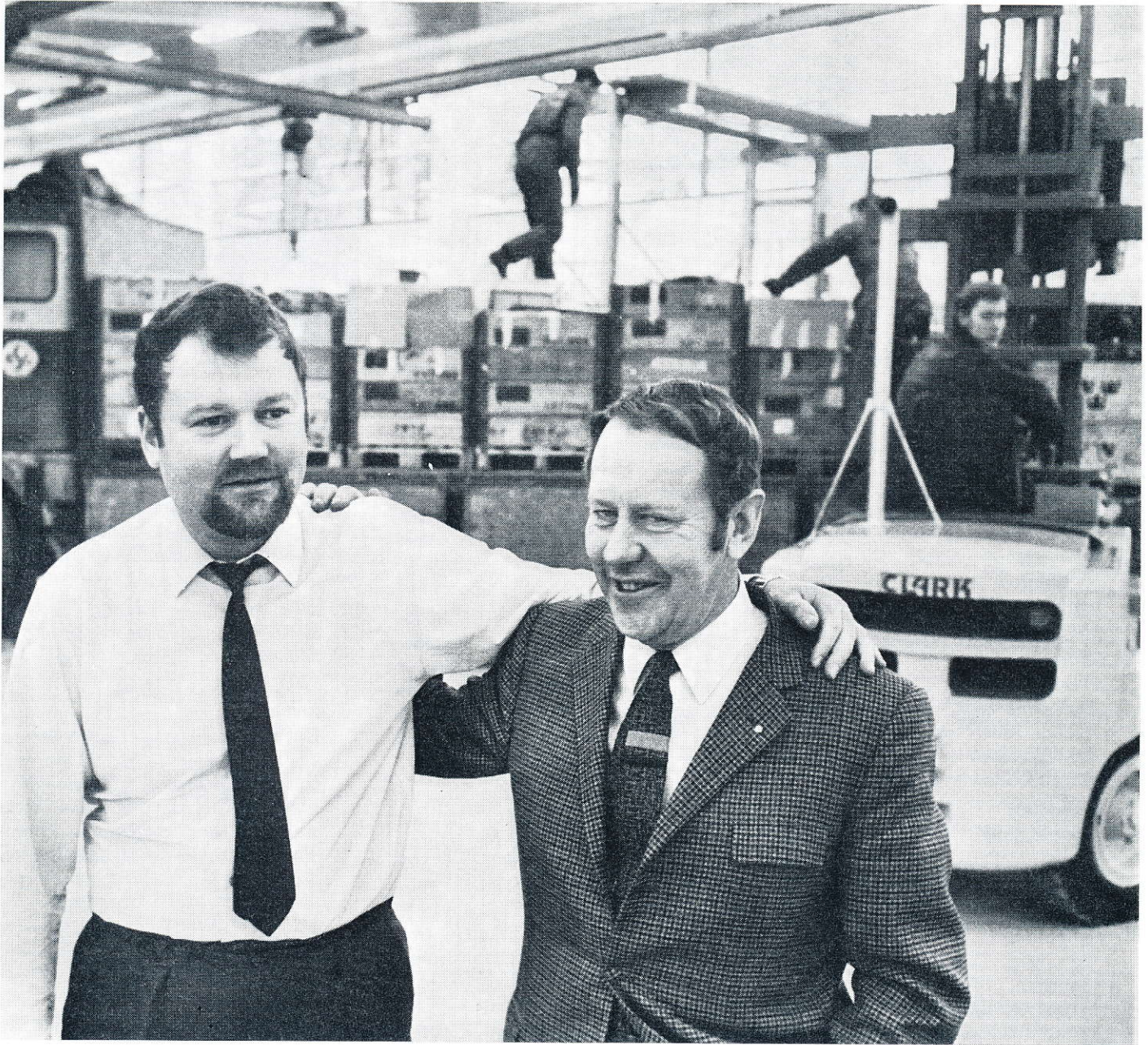
Tel. 494

Redaktionskommitté:
Gunnel Rydeborg, tel. 400, Carl-Rickard Ekblad
tel. 106, Carl-Hugo Dahlström tel. 169, Christer
Nilsson tel. 401.

OMSLAGSBILDEN:

Det är långt till vår, men vi var först på plan. Ni's Peterson slår tillbaka en boll, som Lennart returnerat med backhand på CVA:s nya tennisplan, som är klar för spel — när snön är borta.

ÖSTERSUNDSFILIALEN, ETAPP 1

De som hade ansvaret

Kent Klångefors på trucken.

Se sidan 4.

UR CVA-CHEFENS DAGBOK

Hänt se'n sist

Skyddstak för telemateriel färdigt.

Mindre asfaltbeläggningar utförda.

Verkstaden för 810 ombyggd till provrum för generatorer.

Verkstadslokaler och kontor för CVAÖ färdiga (sep. artikel).

Tryckeriet flyttat till elevhemmet, Ekbacken.

Flygfältsavtalet mellan FV och FFV undertecknat.

Besök av ...

19 september

... representanter från FMV-F, FMV-A och Rikspolisstyrelsen, för information om CVA resurser beträffande optisk materiel.

23 september

... Civilingenjörerna Hansen och Mortensen, FMK, Vaerløse, ingenjörerna Söderlind och Jönsson, SAAB/L, samt ingenjör Nääs, FFV/HK, för att diskutera Ue-system beträffande beställningsförfarande och redovisning — motor RM6.

24 september

... Direktör Göran Wallert, ingenjörerna Rolf Berglund och Ragnar Fridmodigh från Ostermans Aero AB, för diskussioner angående ev. översyn av kolvmotorer.

25 september

... representanter från STTA och CFTH i Paris, FMV-F:ELP, FS, TALAB och TUAB, för demonstration av PS 66-materiel.

29 september

... Gd Svärd, Öing Thorsén och Ad Landgren, FFV/HK, för uppföljningssammanträde av tidigare kontaktkonferenser FFV/HK—FFV/CVA.

8 oktober

... Luftfartsinspektör Backman och ingenjör Dahlquist från Luftfartsverket och civilingenjör Magnusson, Bromma Aeroconsulter AB, för att dis-

kutera frågor rörande auktorisation av FFV/CVA som översynsverkstad för civilregistrerade flygplansmotorer.

15 oktober

... Messrs. Holman, Chesterfield och Beesley från Rolls-Royce Ltd, för diskussioner gällande översyn av stationära gasturbiner för reservkraftaggregat.

23 oktober

... Överingenjör Bengt Strömberg, FMV-F:CELP med representanter från F:ELP1 och F:ELP2, för genomgång av arbetsläge och ekonomifrågor — F:ELP beställningar vid FFV/CVA.

29—30 oktober

... Överstelöjtnant Arnoldus, överfänrik Thomsen och ingenjör Bauman från FMK, Vaerløse, för information om fpl 35 elektronik samt Siderwinder.

... Messrs. Grundy och Taylor från RR resp. BSA, för att diskutera översyns-, reparations- och provningsfrågor motor TM2.

13 november

... kontaktmän instrumentunderhåll inom FFV och TELUB.

14 november

... Ingenjöröverstelöjtnant E. Järvineva och ingenjörkapten V. Juurikas, finska flygvapnet, för studiebesök.

19 november

... nye försvarsområdesbefälhavaren Fo 47/48 Översten C. Helmfrid och majoren Th. Herstad.

Fobef. överste C. Helmfrid och major Th. Herstad ledsagad av kapten G. Tallqvist vid besök den 19 november.

20 november

... ett 20-tal yrkeslärare för telereparatörer i Uppsala-, Västmanlands-, Kopparbergs- och Gävleborgs län.

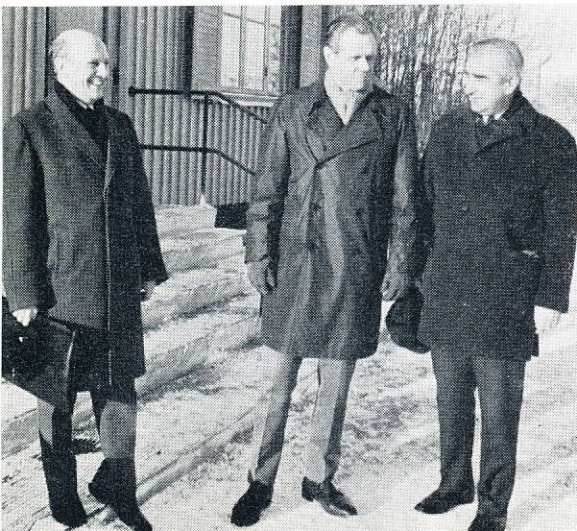
25 november

... Ingenjörerna T. Tønnesen och F. Smith, Luftforsvaret, Forsyningskommendoen, Kjeller/Norge, för studiebesök.

28 november

... Chefen för Flygmaterieförvaltningen Generalmajoren S.-O. Olin med cheferna för F:SP, F:INK, F:INKU, F:VA1, F:VA2, F:ELP, F:ELB5 och F:N samt chefen för centralplaneringen vid Flygstaben Överstelöjtnanten H. W. Winblad, för demonstration av PS 66-materiel.

... Flygdirektör G. A. H. Tidman med driftledningen ur S1 och S2, ledningspersonal ur TV3, driftschefer för radarstationer och Rgc samt personal från TELUB, för information om PS 66-materiel.

CCVA leder chefen för INK byrå- > chef L. Ljungkvist vidare vid besök den 28 november.

< General S.-O. Olin flankerad av övering. B. Strömberg och CCVA verkstadsdirektör A. Högfeldt vid besök den 28 november.

Måndagen den 17 november överlämnade överdirektör Folke Skoglund andra delen av verkstadsutredningen, V66, till försvarsministern. Denna del berör i huvudsak underhåll på A- och B-nivå, d. v. s. ute vid den operativa materielen och inte på centrala verkstäderna. Målsättningen för utredningen är att erhålla en *god beredskap* för eventuellt krig, *effektiv administration* och en *ekonomisk drift*.

V 66 del 2

TV 1 TILL KRIGSMAKTEN MERA ARBETE TILL CVA

Den direkta styrningen av det lokala och regionala underhållet har i denna utredning föreslagits parallellkopplas med motsvarande styrning av de operativa baserna. Det betyder bl. a. att samtliga regionala televerkstäder ställs under krigsmakten. TV 1 (Arboga), TV 5 (FTG-TELUB) och TV 6 (Malmslätt) skall därför överföras och det betyder att ca 20 man totalt lämnar CVA. De kommer att sammanföras med övriga underhållsresurser inom tre regioner och kallas då för *teleservicebaser*.

I samband härmed har ca 20 % av de regionala televerkstädernas nuvarande uppgifter föreslagits överföras till de centrala verkstäderna.

CVA skall ha personal i beredskap att kunna rycka in vid större arbeten, vid omfattande haverier eller översyn av helt system. Kapaciteten härtill får tas från marktlemontagepersonalen, som ju också är lämpade för detta, då de tidigare ofta utfört installationerna.

Försvarets materielverk skall vidare rekommenderas att i första hand lägga konsultuppdrag till de centrala verkstäder, som är utsedda till huvudverkstäder för viss materiel i stället för att som nu till civila företag (exvis Teleplan AB, d. v. s. TALAB och TUAB.) Detta innebär en viss utvidgning av CVA. Därvid aktualiseras en filial till CVA i Stockholm för att FMV skall få närmare till sin kontakt.

Behovet av återkommande tekniska systemmätningar för operativa funktionskedjor poängteras, inte bara som nu efter installation eller ombyggnader. Även denna arbetsuppgift föreslår utredningen skall läggas på för resp. materiel utsedd huvudverkstad, vilket för CVA del innebär ett ytterligare utökad tekniskt arbete.

Flottiljverkstäderna har fått sitt personalbehov noga uppmätt och föreslås begränsas för samtliga enheter till 950 man plus 40 för F2 och F8, som har specialuppdrag. Detta betyder en reduktion med 150 man och efter den

Fortsättn. på sidan 13.

1944-1969

UR-CVA:arna vid årsmötet.

I förra numret kom en notis om ur-CVA:arnas 25-årsfest. Bergtrollet kan här presentera en bild från detta tillfälle. Det var 13 av dem som var med då, som var med nu. Som ett minne från denna dag fick de som placeringskort var sin tändsticksask av rostfritt stål med sitt namn ingraverat.

De närvarande var: Tage Wallqvist, Nils Lifvendahl, Gunnar Bergqvist, K. Andersson, K. Abrahamsson, Birger Westerberg, N. Eriksson, M. Olsson, L. Andersson, S. Jonsson, L. Mattsson, O. Kling, Birger Haglund.

Värdar var verkstadsdir. A. Högfeldt, Birger Ahlin och Erik Werner. Middagen var traditionsenligt ärtsoppa. Anders Högfeldt höll en liten revy över de gångna åren och dr Bergqvist visade bilder ur "Arboga Minne" från den tid då CVA byggdes. Det hölls också en minnesstund åt två trotjänare, f. styresmannen Otto Dahlin och personalchefen Folke Ericsson, som avlidit sedan 20-års-mötet.

Sedan bilden tagits har leden glesnat ytterligare.

KARL ABRAHAMSSON
KARL ANDERSSON
KARL-GUSTAV ANDERSSON
LENNART ANDERSSON
GUNNAR BERGQVIST
NILS ERIKSSON
BIRGER HAGLUND
ARTUR JÖNSSON
OLOF KLING
LARS MATTSSON
MALTE OLSSON
TAGE WALLQVIST
BIRGER WESTERBERG

25 ÅR VID CVA

Jag tackar Er Ur-CVA:are, som varit med att lägga grunden till vår verkstad och önskar ett fortsatt gott samarbete under kommande år.

Vid 25-årsjubileet beser ingenjör N. Lifvendahl, CCVA, doktor Bergqvist och förvaltare B. Haglund en planimeter som användes då CVA byggdes 1943-1945.

ÖSTERSUNDSFILIALEN, ETAPP 1

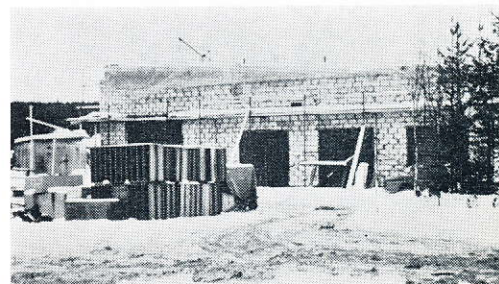
Verkstadsingenjör E. Bäck

Etapp 1 innebar i korthet överlämnandet av funktionsdugliga lokaler, d. v. s. utrustade med lyftanordningar, tryckluft, sprutmålningsanläggning, kontorsinventarier etc. — Denna etapp skulle färdigställas till den 1 dec. 1969.

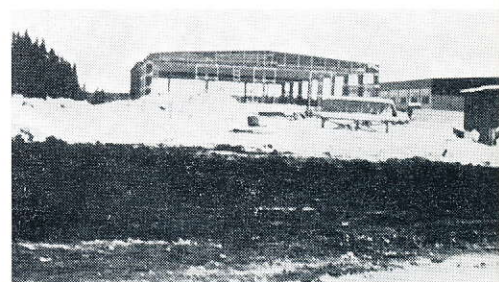
Programenligt anlände den första långtradaren tisdagen den 11 nov. 1969 med inventarier. Då verkstadsbyggnaden var full av hantverkare med sina ställningar, och förråd saknade såväl golv, tak som väggar fick denna och följande transporter lossa sin last under bar himmel eller i en hast lånade lokaler. Om de tre veckor som följde finns mycket att berätta, som t. ex. att vi återfann våra uppskickade bilar hos FFV:s överskottsförsäljning; att efter en vecka en tidig morgon från insidan av verkstadens tak upptäckta Tännforsen i miniatyr.

Men allt detta är bagateller när vi ser tillbaka. Man pratar om positiv vilja, om arbetsinsatser, gott samarbete mellan de olika hantverksgrupperna o. s. v. Här berodde de framsteg som skedde dagligen på ett verkligt idealsamarbete mellan alla parter, varför vi samtidigt som vi visar dagsläget vid överlämnandet av etapp 1, passar på tillfället att tacka alla som hjälpt oss att genomföra denna.

Som ansvariga för denna första etapp, anlände vi till Östersund den 10 nov. 1969, och dagsläget framgår av följande bilder:

▲ Exteriör verkstad.

▲ Exteriör förråd.

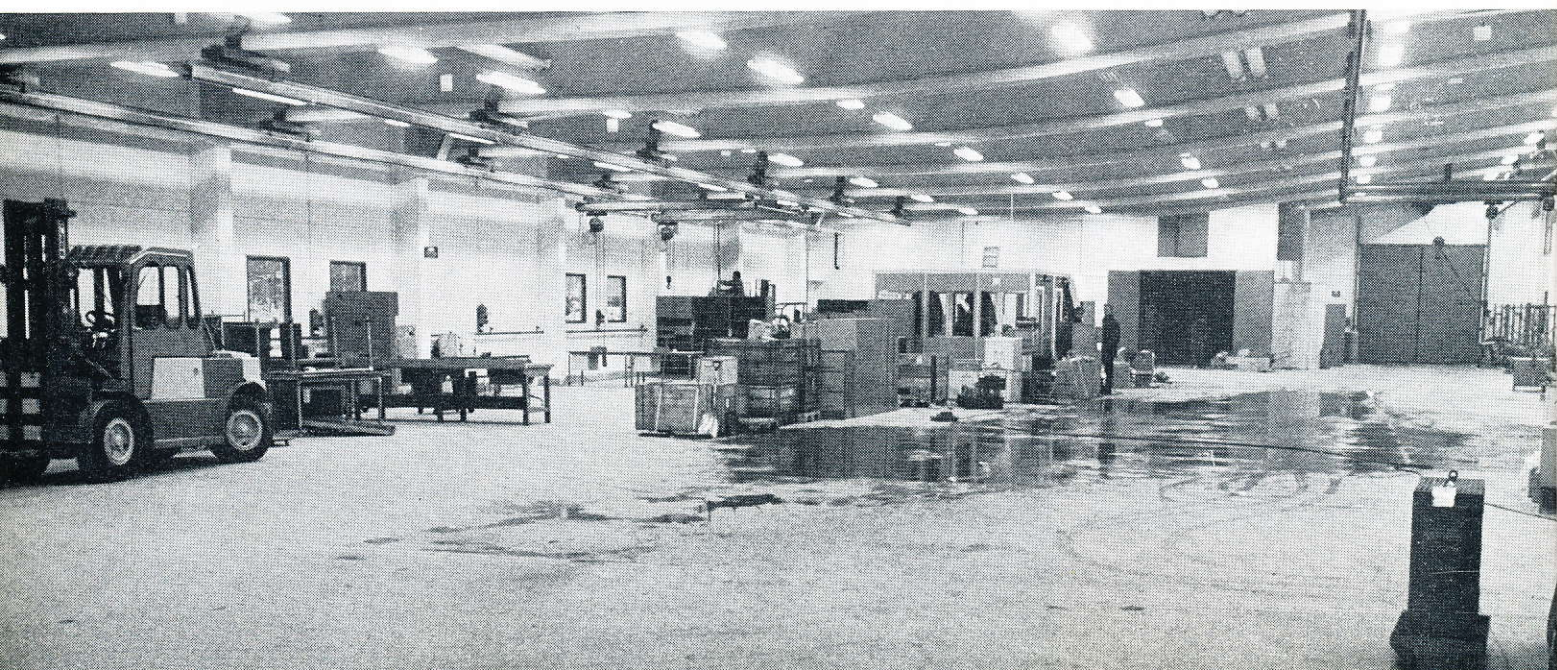

▲ Det blivande kontorets läge (barnstugan). Blivande kontor vid utsatta profiler.

▲ Exteriör i dag. Till vänster, förrådsbyggnaden och till höger kontoret (barnstugan). Där schaktmaskinen arbetar kommer omkläds-, tvätt- och matrum att byggas under vecka 49.

▼ Interiör av verkstaden.

Arbets- beläggningen uppåtående

Vid sammanträde den 30 sept. fick nämnden besked från landstingets sjukvårdsstyrelse om att blodgivning vid CVA efter arbetstidens slut försöksvis skall organiseras enligt av nämnden framlagt förslag. Sammanfattningsvis förekom vidare följande:

- En arbetsgrupp bildades för att förbereda firandet av CVA 25-årsjubileum i augusti 1970.

- Medel för personalvårdande åtgärder 15.000:— kr. fördelades.

- Nämnden diskuterade åtgärder för att underlätta anpassningen för personal, som omplacerats från CVM och CVMV.

- Läget beträffande Östersundsfilialen redovisades. Organisationen är fastställd. Personalrekrytering och anskaffning av utrustning pågår.

- Arbetsbeläggningen har just nu en uppåtående tendens. Efter 1970/71 måste vi emellertid emotse en sjunkande underhållsvolym. Gd Svärd har beordrat en arbetsgrupp att utreda och formulera en långsiktig målsättning för FFV underhållsverkstäder.

- FFV petita-äskande för 1970/71 omfattar totalt investeringar för 56,6 mkr, varav 9,6 mkr för underhållsverkstäderna.

- En nybyggnad för motorförråd är färdig och tagen i bruk.

- Årssiffror för CVA budgetåret 1968/69:

Fakturerad försäljning 85,7 mkr (100,2)

Medeltal anställda 1.329 (1.392)

Rörelseresultat 7,9 mkr (2,2)

- Vid extra sammanträde den 17 nov. gavs nämnden en detaljerad genomgång av bokslutet och årsredogörelsen.

Sekreteraren

Departementsbesök 20 november. Fr. v. ingenjör R. Olsson-Seffer, FCPF:s ordf. CVMV O. Dehlin, kanslirådet S. Larsson, statssekreterare A. Thunberg, riksdagsman O. Göransson (delvis skymd), överingenjören vid FFV/HK A. Thorsén, FCPF:s ordf. CVA I. Johansson, departementssekreterare G. Nordbeck, CCVA verkstadsdirektör A. Högfeldt ser på K.-A. Kulin, som monterar en PIU-analysator.

Försvarsdepartementet ser på aktivt underhåll

Statssekreterare Anders Thunberg besökte CVA torsdagen den 20 november. Han åtföljdes av kanslirådet S. Larsson, departementssekreterare G. Nordbeck och riksdagsman O. Göransson.

Efter ankomsten hälsades de välkomna av CCVA, verkstadsdirektör Anders Högfeldt, som presenterade CVA i ord och färgbilder. Under sakkunnig ledning besåg de vissa delar av verkstäderna och materielverkets förråd.

Vid en liten presskonferens på eftermiddagen förklarade Statssekreteraren att besöket ingick i en rutin att lära känna de olika centrala myndigheternas verksamhetsfält. Tidigare på dagen hade han besökt FFV/CVMV, Västerås. "Det är alltid intressant att få se den praktiska sidan av verksamhetsområdet. Tyvärr sker det för sällan". Allting fann

han vara mycket bra och välordnat. Vad som förvånade honom var att det var så litet kvinnlig arbetskraft i produktionen. Det är ju ändå mycket hantverksbetonat arbete av lätt natur. Vad man nu såg var emellertid exempel på hur ny teknik ersatt tidigare metodik.

Statssekreteraren nämnde att han var belastad av 15 stora utredningar, varav V66 nu har lämnats in. I sin tur finns under dessa utredningar ca 150 på lokalplan. V66 ville Statssekreteraren inte yttra sig om, då departementet skall fatta beslut i detta förslag.

Beträffande avvecklingen av CVV synes den ha gått bättre än man väntat sig. Det finns fortfarande problem, men de är inte omedelbara.

Efter pressmottagningen hade Statssekreteraren konferens med representanter för FCPF och FCTF.

Erik Malmberg FFV:s nye GD

Direktör Eric Malmberg, Växjö, har i konselj utnämnts till chef för Försvarets Fabriksverk fr o m den 1 januari 1970. Vår nye generaldirektör lämnar därmed sin befattning som verkställande direktör för TELUB i Växjö, vilken han tillträdde efter att ha varit chef för CVV.

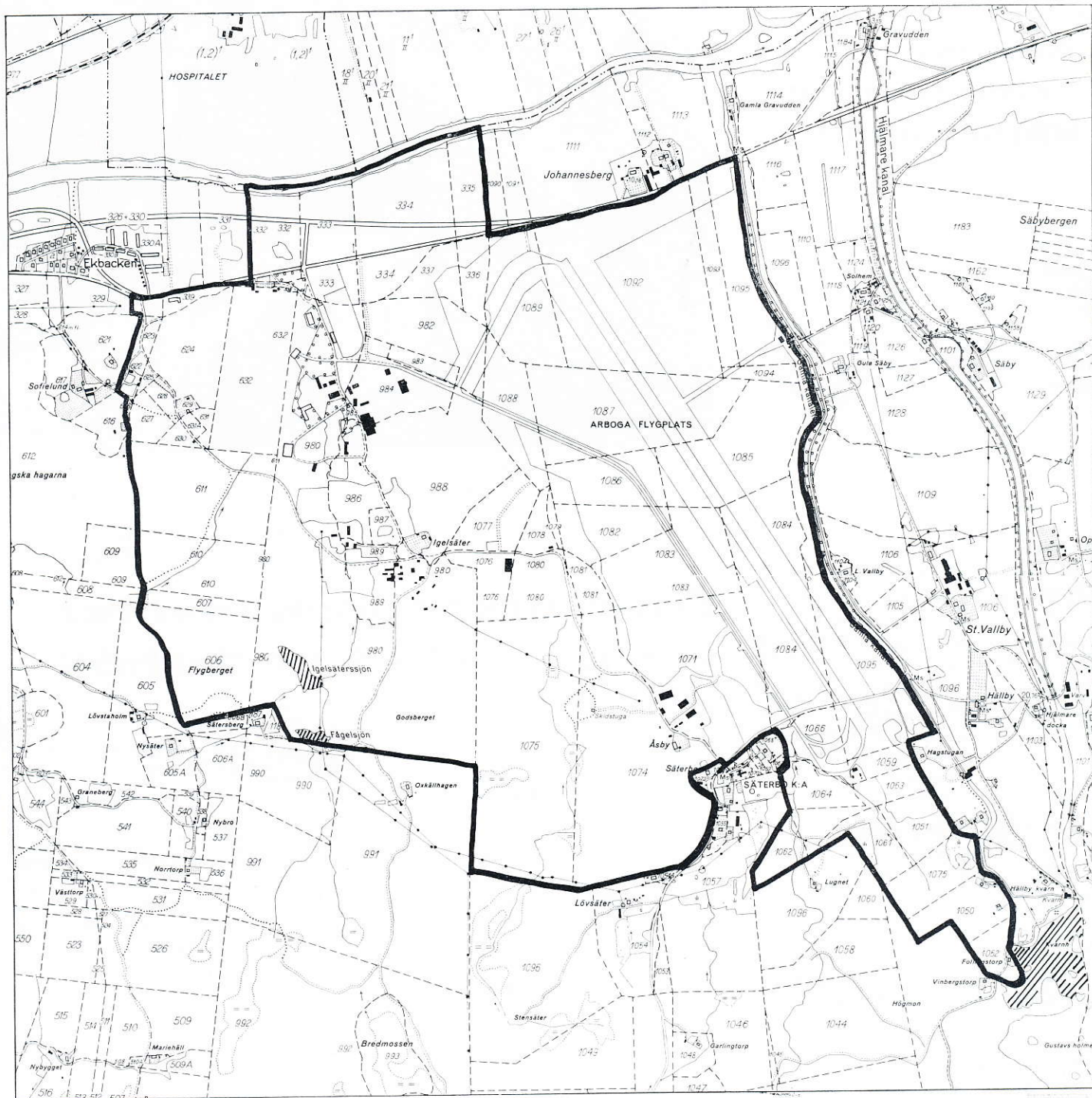
Generaldirektör Gunnar Svärd blir verkställande direktör i det nystartade Statsföretag AB.

Stormskador

Natten mellan den 1 och 2 november hade vi svår storm över södra och mellersta Sverige. Skadorna blev, som bekant, mycket stora inom delar av landet. På CVA:s mark fälldes uppskattningsvis c:a 200 träd. Takbeläggningen på Ektorps hangaren blåste delvis bort, cykelställ och mindre skyddstak stälplte och skador kunde konstateras på förråd vid telehallen och flera andra byggnader.

Hall

CVA markinnehav

Den totala arealen uppgår till ca 540 ha, varav flygfält ca 215 ha och det inhägnade verkstadsområdet ca 19 ha.

Då CVA i början av 1940-talet skulle uppsättas gällde det i första hand att få skyddade lokaler för verkstad med tillgång till flygfält i närheten. Berget bakom Zakrisberg och de stora, sammanhängande åkrarna tillhörande Asby, Igelsäter och Hjälmare Kanalbolag motsvarade dessa önskemål. Asby och Igelsäters gårdar förvärvades genom köp, varvid all till Asby hörande skogsmark och del av Igelsäters skog medföljde i köpet. Kanalbolagets åkermark förvär-

vades genom expropriation, helt utan tillhörande skog. Förutom dessa större objekt ingick i förvärvet ett antal mindre åkerarealer och skogslotter, som erhöles dels genom köp, dels som gåva.

Hur utnyttjades då dessa marker?

Den huvudsakliga verksamheten är koncentrerad till marken inom det inhägnade verkstadsområdet. Men åtskilliga aktiviteter pågår också utanför detta område. Här kan nämnas Robotsektionens verkstads- och förrädsbyggnader, som av säkerhetsskäl placerats i ett skogsområde söder om Igelsäter, kursverksamhet i Asby gård, förrådshandtering i byggnader vid Igelsäter, Ektorp, Asby, Karlslund, Zakrisberg och f. d.

Säterbo ålderdomshem, skrotgård vid Igelsäter och upplagsplatser för skrymmande materiel på stentippen (tippen bildad av stenmassor som utsprängts ur berget vid bergverkstadens byggande). Dessutom 200-meters skjutbana med amverkstad vid Igelsäter, fälthangar och trafikledning vid flygfältet.

Av flygfältet och angränsande åkermarker är till lantbrukare i orten utarrenderat ca 140 ha, vilket inbringar ca 23.000 kr/år i arrende. Dessutom uppläts ett mindre område av flygfältet till Arboga Flygklubb för hangarbyggnader m. m.

Den årliga tillväxten på skogsmarken uppgår till ca 700 m³sk. Avverkning sker

CVA – ett fiskeläge

CVA:s största vattendrag — det mellan hallen och fotbollsplan invid huvudvägen till administrationen — är ju fullt av fisk — regnbågslox. De frodas av den feta bottenvegetationen och av djurvårdaren Harry Odenhult, som kärleksfullt matar dem, under det att de gjort meterhöga hopp ur det element de egentligen hör hemma.

Med tiden har fiskarna blivit rätt fe-

ta och för att få livsrum måste en del reduceras på rationellt sätt. För att samtidigt täcka kostnaderna för anskaffning och den extra lyxfödan bildades en fiskeklubb, som också fick ta ansvaret härför. Ordförande blev Göte Örnefur, sekreterare Bertil Gustavsson och kassör Harry Odenhult. Föreningen har 26 medlemmar.

Nu nalkas den mörka vintern och den stora fiskardagen blev den 11 oktober. Fortare än man kunde tänka sig hade de 26 medlemmarna tagit upp 3 fiskar vardera. Uppfiskarna fick göra sina kast i tur och ordning för att inte få sina krokare i varandra eller reda ut revtrassel.

Trots detta notvarp finns en livskraftig fiskestam kvar, omhuldad av djurvårdaren. Man ser fram med stor förhoppning att de kvarvarande öringarna gör sin skyldighet och visar upp en god avkomma nästa år. Herrar fotbollspelare: Oroa inte djuren.

ISFRIA ANTENNER – värt en belöning

Företagsnämnden har vid sammanträde den 30.9.69 beslutat att till centralt beslut föreslå ersättning i förslagsverksamheten till
Tjänsteman Oscar Sjöstrand (158) och I. verkställare Thor Karlsson (9954) 730:— kr.
för förslag till isskydd till algonantenn. I avvaktan på centralt beslut utbetalades 500:— kr., som delades lika mellan förslagsställarna.

dels genom försäljning av skog på rot, dels genom avverkning i egen regi. Då CVA inte har egna skogsarbetare sker huggningen som fritidsarbete av verkstadens anställda, som på det sättet skaffar sig frisk luft, kondition och en viss extrafortjänst. Arbetet sker på ackord efter skogsbrukets avtal.

Den äldre bebyggelse som medföljde i förvärvet disponeras, enligt vad som ovan nämnts, till stor del för förrådshandling. Dessutom är två byggnader utlyrda som permanenta bostäder till vaktpersonal, två som fritidsbostäder, en utnyttjas som fritidsgård, Fohlingtorp vid Kvarnsjön (handhas av idrottsföreningen IFFA) och en byggnad som kontor, Karlslund (utlyrd till FMV-F:UHF).

Marken genomkorsas av många vägar och stigar, väl lämpade för promenader och utflykter. Kvarnsjön och även Igel-sätterssjön ger möjlighet till bad och rekreation.

Gert Wase

MULTI 69

Den 3 november var det vernissage på 1.000 olika håll i Sverige på MULTI 69. Ävenså på Gyllene Balken. Det var Färgtrollet, som öppnade en 3-dubbel utställning. Bertil Bagare visade oljemålningar, emaljer och reliefer, hans far Edvin Kindgren hade naiva gouacher och så var det konstfrämjandets riksutställning av konst i massupplaga.

Vernissagen öppnades av konstföreningens ordförande Karl-Erik Persson, varefter P.-O. Olsson talade om utställarna. När detta var slut åsågs TV-programmet härom. Därefter vidtog en animerad diskussion om konst över huvud taget och speciellt om nämnda utställning av Multikonst. CCVA deltog livligt i debatten.

Man kom nog mest fram till att ingen var opåverkad och var och en hade sina åsikter om vad de begärde av konst. Svårt är det att få ett enhetligt omdöme. Om smak är det alltid svårt att diskutera.

Radarstuderande

Flygdirektör G. A. H. Tidman ledsagas av ingenjör R. Olsson-Seffer vid besök på UHF och CVA den 27 och 28 nov.

Bengt Nilsson.

Under "älghuvudet"

Till föreståndare för CVA:s filial i Östersund CVAÖ har utnämnts fr.o.m. 1 dec. verkstadsing. Bengt Nilsson. Vi önskar honom mycket arbete.

Enligt tidigare beslut skall underhåll av bl a specialfordon (t ex räddningsfordon, brandfordon och snöslungor) förläggas till CVAÖ. Det är nu fastslaget att överföringen från verkstaden i Västerås (CVMV) till Östersundsverkstaden kommer att ske fr. o. m. den 1 juli 1970. Verksamheten berör 25 anställda som erbjöds anställning i Östersund.

IFFA fick guld

De årliga FFV-mästerskapen har i år gått idrottsgrenvis. Fotboll spelades den 18 oktober i Karlstad. Enligt bestämmelserna spelades 7-mannafotboll på liten plan. Zackrisdalsverkens idrottsförening var arrangör. Vädret var strålande — klart och solsken, men spelplanen var stybbig och tråkig.

I de två första utslagsmatcherna slog CVA ut TVA med 2—1 och CVM med 3—2. Finalen gick mot huvudkontoret HK och segrade CVA med 3—1. I kampen om 3:e plats vann CVM över TVK med 5—0. De övriga lagen som deltog var Z (Zackrisdalsverken) och CBV Karlskrona.

Resultat: CVA—TVA 2—1, CVA—CVM 3—2, CVM—TVA 1—1, CVA—HK 3—1, CVM—TVK 5—0.

Därför följde: CVA 1, HK 2, CVM 3, TVK 4.

CVA fick med anledning av detta sin första inteckning i vandringspriset, skänkt av Zackrisdalsverken, lagpriset, en medaljprydd glasplatta samt lagets medlemmar var sin guldmedalj. IFFA:s lag: G. Eklund målv., K. G. Ekman, B. Nilsson, T. Lindgren, L. Andersson, K. Bergström, K. Söderberg, C. Wennerlund, A. Persson.

Med ö

Flygvpnet har tillförts annorlunda än tidigare k

För att få denna vid objektivet. Genom prima riktningen. I bildformate

Prismat "avlänkar" så För att inte oskärpa skal rotation (svep). En bild

Kameran är helt auton vets ljusvärde och auton rande mot motivets ljus

Kameran fotograferar sekund.

Kameran är konstrue USA.

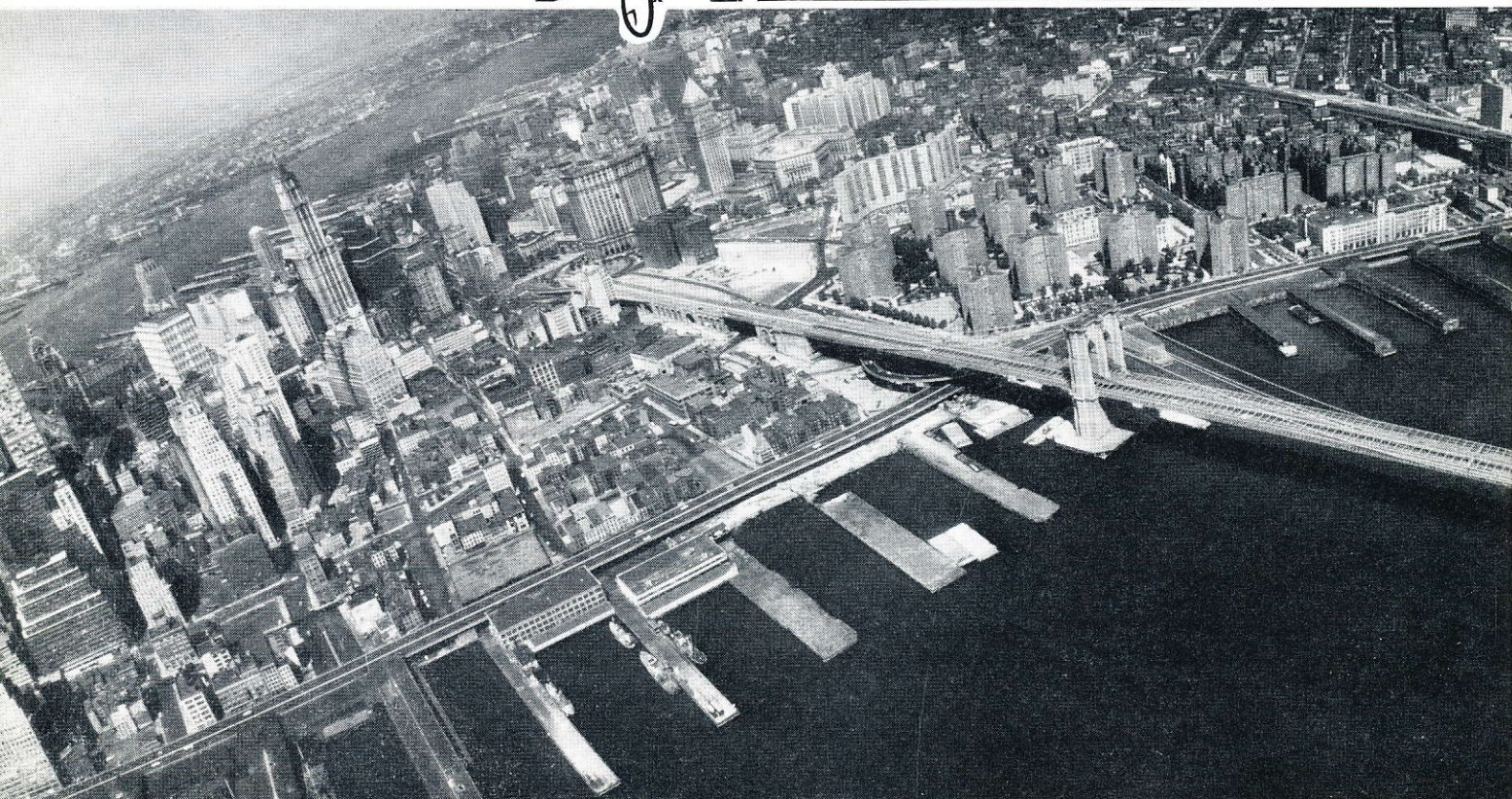
Inom amerikanska för kamera i attackflygplan.

Superbildvidd

Bilden är tagen över New York City vid Manhattans sydspets. Till vänster ligger Manhattan och till höger Brooklyn. Längst ut till vänster skimtar New Jersey. Närmaste bron är Brooklyn bridge, straxt bakom Manhattan Bridge och i överkanten något till höger skimtar Williamsburg Bridge. Bland bebyggelsen framträder på vänstra sidan den gamla skyskrapan Woolworth Building samt något längre ut Singer Building med det bikupeliknande taket. De höga byggnaderna som framträder ovanför

dessa skyskrapor är domstol och fängelse. Omedelbart nedanför dessa med ett obetydligt litet torn är New Yorks stadshus, City Hall. Framför byggnaderna mellan de främre broarna ligger New Yorks China Town.

Tyvärr har inte fotografen angivit höjd och fotograferingsvinkel, men på kartan kan man ändå få en uppfattning hur mycket man fått med på en bild av detta slag. En konventionell kamera skulle endast visat det som rymts inom den mindre inramningen.

gonen på öronens plats...

en ny kamera avsedd för flygspaningsändamål. Det är något
onventionella typer. Dess utmärkande egenskaper är att den
äcker sig från horisont till horisont.

nkelsikt har ett roterande dubbelprisma placerats framför
s rotation kan en bildvinkel på 180° "avsökas" i den ena
s andra riktning är bildvinkeln 41° .

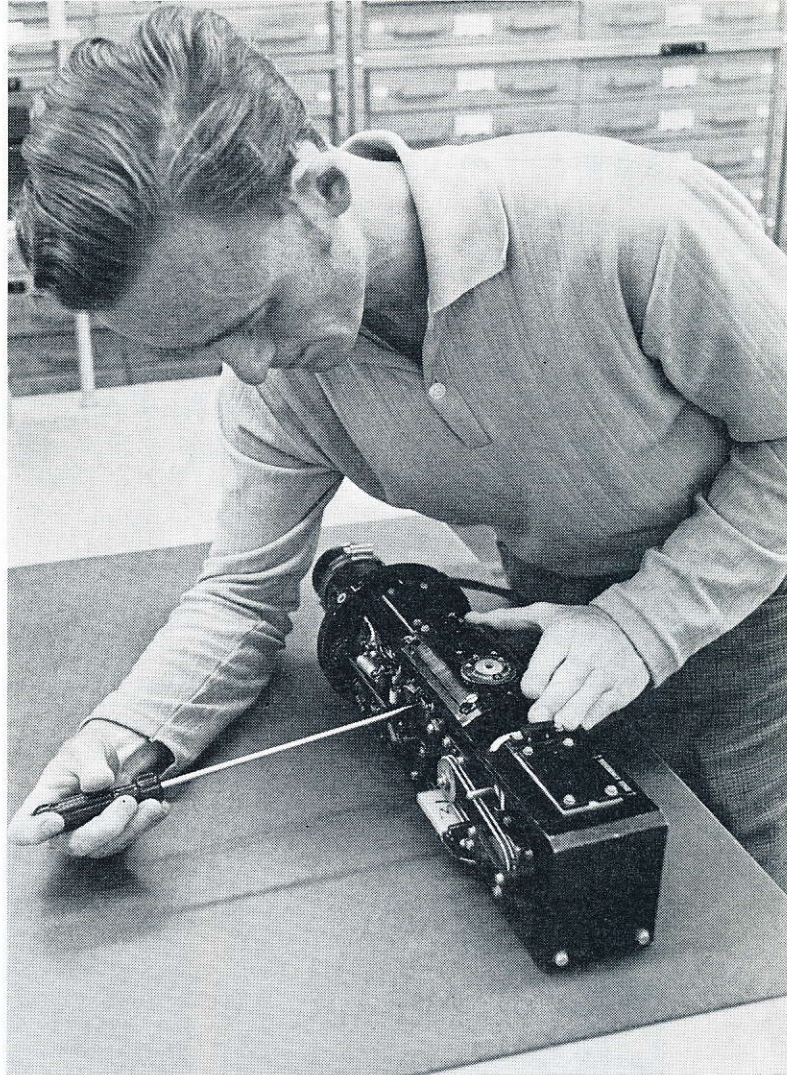
des motivet till objektivet, som projicerar bilden på filmen.
uppstå matas filmen över bildplanet synkront med prismats
v motivet erhålles därvid, som har format 230×55 mm.

atisk beträffande exponeringsdata, en fotocell avkänner moti-
tiken ställer omedelbart in bländare och exponeringstid sva-
rhållanden.

kontinuerligt upp till en bildhastighet av fyra bilder per

nd och tillverkad av Fairchild Space & Defence Systems,

varett används kameran i stor omfattning bl. a. som register

*CVA utför underhåll på specialkameror — även de för vid-
vinkel. Bo Sandberg, en av experterna, justerar här en kamera
med s. k. "fisköga", som har en bildvinkel av 180° i alla rikt-
ningar. Den tar 100 bilder per sekund. Bilden nedan är inte
tagen med denna kamera.*

UHF-TRÄFFEN 1969

*"När som UHF
ställer till med träff
är det alltid
fest och fröjd och gamman" ...*

sjöngs det i finalen vid UHF-träffen den 7 nov. Och nog var det fest och fröjd i Gäddgårdsskolans bespisningslokal där c:a 120 UHF:are av båda könen hade samlats för att ha kul. — Ur programmet kan omtalas att byråchef Karl Hultman överlämnade guldlockor för 30-årig tjänst inom försvaret till Elis Gustavsson och Lennart Wedberg.

Ann-Mari Fält och Allan Genberger fick båda belöningar ur bch:s hand för sina förslag för arbetsbefrämjande åtgärder och visat intresse för verksamheten. — Våra "gamla" kämpar i "Ebeneserkapellet" spelade och drog på för fullt under ledning av Herman Fält. Publiken kom i rätt stämning redan från början. — Byråchefen informerade sedan om företagsnämndens verksamhet och underströk nämndens stora betydelse för arbetet inom företaget: Nämnden har under året gjort en studieresa pr. flyg till Göteborg och Volvo, där den nya stora anläggningen vid Torslanda besöktes. En mycket givande och lärorik utflykt var den allmänna meningen.

Sen satte Bror sej vid pianot och drog i gång allsången, och det sjöngs både Evert Taube och Jokkmokks-Jocke. Bror var mycket nöjd med de vokala prestationerna. — SAAB:s färgfilm om "Viggen" visades och därmed fick alla en aning om vad slags materiel UHF-fol-

Scen och salong. Britt Andersson, Sonja Wadsten och Stig Lidfeldt underhåller till Möllers ära en fångslad publik.

ket i framtiden får ta hand om. — Vid UHF finns sedan gammalt fina amatörartister och nu visade Carl-Hugo, Bror, Calle, Sonja och Britt, Sven-Erik m. fl. sina prestationer både vokalt och med "praktvarnen". Resultat: starka applåder. Valförtjänta också. Efter finalnumret kallades så vännen Bror Möller fram till byråchefen, som tackade honom för hans mångåriga arbete inom företaget, samt för hans inspirerande och stimu-

lerande jobb med musik och texter vid alla UHF-träffar, med denna för 16:e gången. Och varför nu detta? Jo, tro det eller ej, men Brors sista arbetsdag infaller i slutet av nov., och han går i pension!

Alla på UHF hoppas att Bror även i fortsättningen strängar sin lyra, och låter oss njuta av sång och musik! Tack och god fortsättning, Bror!

Ett nytt inslag i programmet var den allerstädes surrande flugan "Bingo", som med Arnold Andersson som nummeropare, samlade hela publiken i kampen om vinsterna. Bland lyckliga vinnare såg vi: Eskil Östlund, Henry Söneby, Rut Norlander, Lennart Wedberg, "Värmland" m. fl.

Det dracks öl/läskedryck till stora landgångar, det dansades till tonerna av Hedqvist trio, en mycket välspelade

grupp f. ö., och i dansens virvlar syntes bl. a. "Dala" med omväxlande partners, Hillestrand, som för dagen fick köra med egen maskin, Grundin, med en ny snygg mustasch, "Wicke" från Igelsäter, Bosse Engström m. fl. andra "gubar", samt naturligtvis alla vackra flickor och fruar som UHF är lycklig att ha bland oss på UHF!

Gamle chefen Erik Nyberg tillsammans med Eskil Östlund, Erik Andersson m. fl. pensionärer var välkomna och kära gäster vid träffen!

Och slutstrofen i finalen lyder som så:

*... "därför sjunger vi nu uti kör
se till att allting går
med glatt humör"!*

Och det gjorde det! Tack Carl-Hugo, Bror och alla ni andra som glädde oss som var där!

Sj.

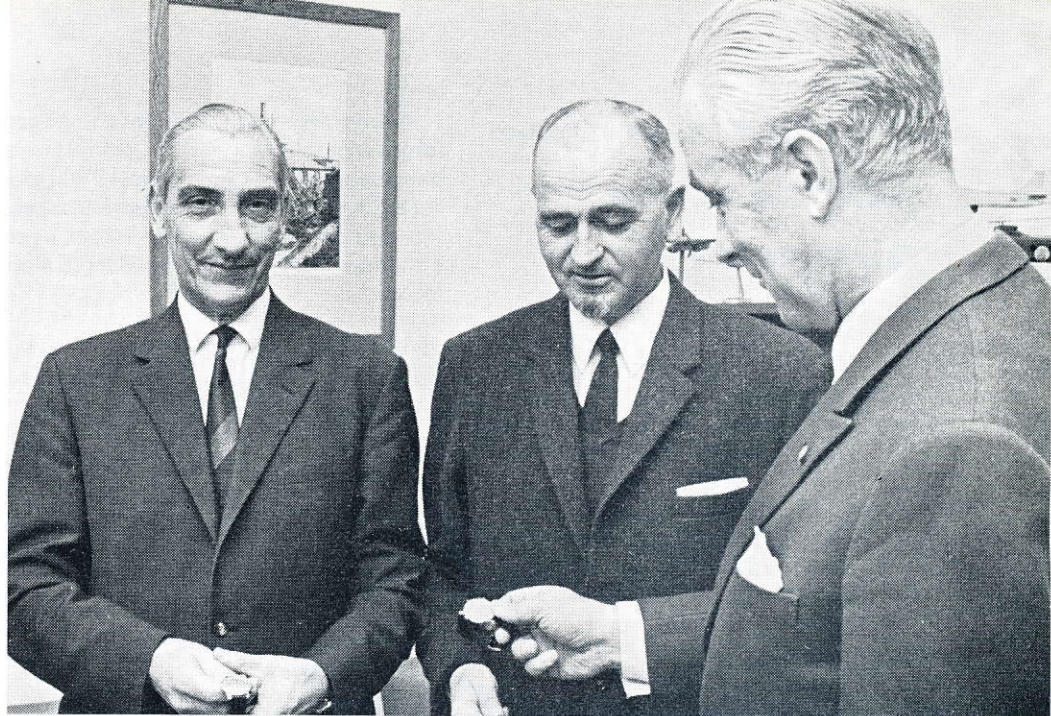
Ing-Britt Kautikoski, Maud Gustavsson och Annika Krus erlägger sin tribut i entrén till Marianne Pettersson.

Marktele- underhållare studerar förråd

Personal från markteleunderhållssidan i södra Sverige, inalles 28 personer, med fdir G. Tidman som ledare, besökte FMV-F:UHF den 27 november och FFV-CVA den 28 i kontakt- och studieflytt.

Byråchefen K. Hultman orienterade om F:UHF arbetsuppgifter. Fdir S. Larsson om anskaffningsplanering och bdir S. Norén om allmän systembeskrivning.

Bdir. G. Heimer lotsade gästerna runt i förrådslokalerna och beskrev det system som materielen är upplagd efter. Dagen avslutades med middag på "Gyllene Balken" med ett par timmars livlig diskussion om underhålls- och reservdelsfrågor.

Elis Gustavsson och Lennart Wedberg erhåller sina ur för "Nit och Redlighet i Rikets tjänst" ur byråchef Karl Hultmans hand. Se "UHF-träffen 1969".

Nyblivna pensionärer vid UHF

Den 30/10 -69 var det sista arbetsdagen för **Leif Johnsson** vid UHF, och vid en liten tack- och kaffesammanskomst i lunchrummet tackade byråchef Karl Hultman Johnsson för han 21-åriga arbete inom företaget samt överräckte en vacker blombukett från UHF. Från arbetskamrater och vänner fick Leif sedan en textad adress och en minnesgåva, överlämnad av Sune Staffansson. Från verkstadsklubben och avd. 52 FCPF överlämnades blommor av Sten Edberg, som också tackade Leif för hans mångåriga och oegennyttiga arbete inom verkstadsklubben, företagsnämnden och skyddscommittén. Från sociala kommittén fick den nyblivne pensionären ett tack genom kamrer Holmqvist som också gav vackra blommor. — Leif tackade med sedvanlig akkuratess för blommor och presenter, riktade ett speciellt tack till byråchefen för visad förståelse under en sjukdomsperiod, och i dessa tack inbegreps också Maivor Byström som också varit mycket förstående. Vidare tackade Leif alla sina arbetskamrater, nämnde särskilt sin glädje

över att det fackliga arbetet kommit i så goda händer som t. ex. Sten Edbergs och "Pompe" samt Famne. Leif slutade sitt tal med att önska UHF lycka till och mycket jobb i fortsättningen.

Leif E. Johnsson är född 31/10 1906 i Surte, Nödinge fs. i Älvsborgs län, men kom som liten till Arboga där fadern arbetade som glasblåsare vid glasbruket. Johnsson kom tidigt i förvärvsarbete, och kom till Margarinfabriken, därefter till UHF, där han som nämnts, arbetat 21 år. Leif Jonsson har haft och har fortfarande starka fackliga och politiska intressen, och har bl. a. varit ledamot i företagsnämnden vid UHF i 7 år, i UHF:s sociala kommitté 15 år, i verkstadsklubbens styrelse 15 år, därav 7 år som sekr., studieledare vid UHF 10 år, samt ordf. i Arboga FCO 1 år. Hans intressen har varit och är: Politik, litteratur, schack, fiske samt idrott. Han är också berest, var i USA för ett par år sedan och besökte under några månaders tid många platser i det "stora landet i väster".

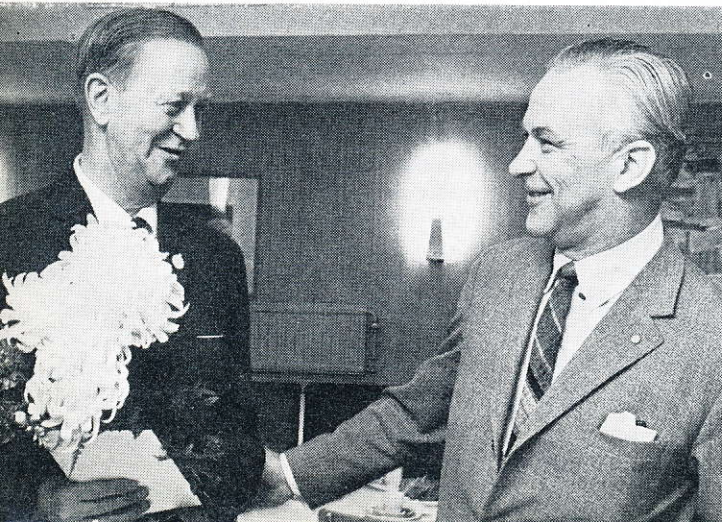
Sj.

Bror Möller förrådsarbetare och revymakare avgick med ålderspension den 28 nov. Tj. f. byråchefen Eric Olsson tackade Möller för lång och trogen tjänst och även för hans medverkan i samtliga UHF personalträffar. Blommor medföljde tacket. Sektionschefen Gunnar Heimer tackade för ett gott arbete och kamratskap inom sektionen.

Sten Edberg som representerade FCPF avd. 52 framhöll Möllers insatser i det fackliga arbetet och att han nu var den sista av "de gamla" i verkstadsklubben som pensionerades. Han önskade den blivande pensionären många år av hälsa och sängglädje. Blommor åtföljde talet. S. Staffansson och L. Öhman talade för arbetskamraterna.

C.-H. Dahlström läste en vers ur en sång som tillägnats revybrodern och önskade honom fortsatt hälsa.

Möller tackade för all vänlig uppvaktning och sade sig med glädje minnas UHF-tiden. Som gåva till UHF överlämnade han en pärm innehållande den jubileumsmarsch han komponerade till 20-årsjubileet 1967.

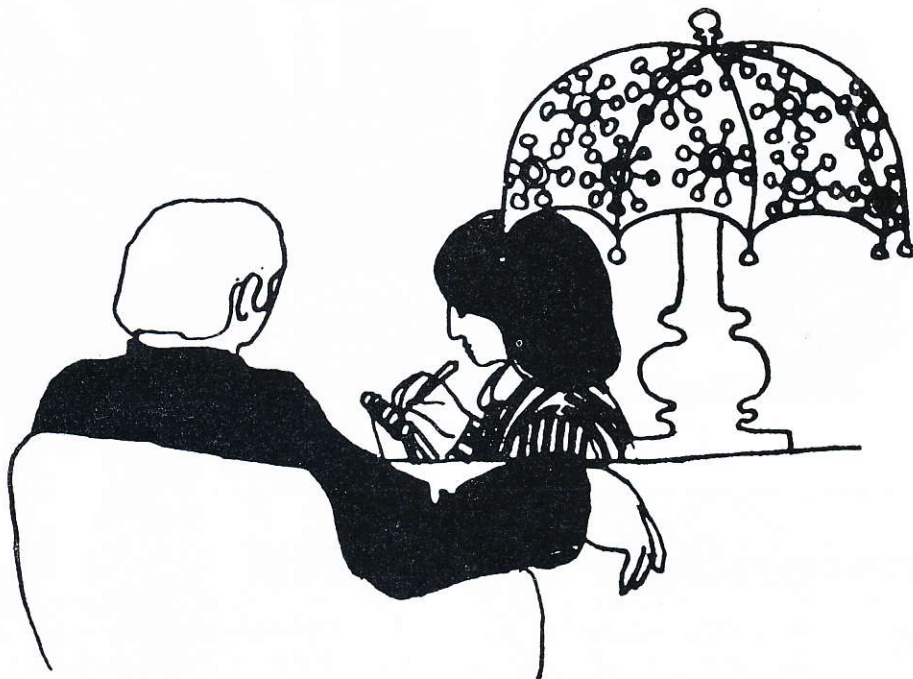
← Leif Johnsson får välgångsönskan av byråchefen K. Hultman.

Bror Möller → blomsterhyllas av Sten Edberg.

Varför skriva— när ni kan diktera?

Poststyrelsen har arrangerat några informationskurser för sekreterare och behandlar även temat "sekreterare/dikterare". Som förhandskontakt har överlämnats en artikel, som även kan intressera en del av Bergtrolle's läsare.

Att ha en egen sekreterare är ett privilegium. Tyvärr uppfattar många sekreteraren mera som en statussymbol än som en värdefull medarbetare i den dagliga kontorsrutinen. Man utnyttjar henne irrationellt och slösar med hennes arbetskraft. Mycket beror på att man inte lärt sig konsten att diktera — ty en konst är det.

Diktering ger framför allt tidsvinst. Ett brev dikterat på rätt sätt produceras på 1/4 av den tid det tar att själv skriva ut det. Eller mindre.

Men hur lär man sig konsten? Svaret är: genom träning; och genom att göra klart för sig vad som går att diktera, hur man förbereder sig och hur man kontrollerar sina resultat.

Vad skall man diktera?

I princip kan man diktera alla meddelanden, men somliga ting är det bäst att själv skriva ut. Längre brev och PM är lämpliga diktamensobjekt. Korta brev, svar på kallelser och annat som hör till den dagliga kontorsrutinen kan sekreteraren skriva ut efter mall, om hon får ett antal korta uppgifter i diktamnen. Viktiga rapporter, tabeller, siffersammanställningar och annat komplicerat material är det oftast bäst att skriva ut för hand.

Stenograf eller diktafon?

Både sekreteraren och diktafonen har sina för- och nackdelar. En maskin är alltid tillgänglig och lätt att ta med från kontoret. Den arbetar utan prut 24 tim-

mar om dygnet — utan att klaga eller bli trött. Å andra sidan kan diktafonen gå sönder och sluta att registrera talet utan att man märker det. När felet upptäcks, måste man göra om alltihop. Det kan också vara svårt för utskrivaren att kontrollera uppgifter, om dikteraren inte är åtkomlig.

Sekreterarens största förtjänst framför diktafonen är att hon är en levande lyssnare. Hon kan under diktamnen ställa frågor och få förtydliganden. Sekreteraren har överblick över materialet och kan föreslå ändringar och tillägg. Hon kan lätt göra omtagningar av det som har sagts tidigare och därmed hjälpa till att ordna dikterarens tankar. Sekreteraren är också brevets första mottagare, och på hennes reaktion märker dikteraren, om han t. ex. vecklar in sig i obegripliga språkliga konstruktioner. Hon kan också hjälpa dikteraren om han kör fast.

Organisation före diktamnen

För att diktamnen skall bli effektiv och gå snabbare än direkt utskrift, måste dikteraren förbereda sig noggrant. Under diktamnen skall alla tankar ägnas åt *hur* meddelandet skall formuleras, inte åt *vad* som skall meddelas.

Därför skall allt material vara insamlat i förväg och organiserat så att det är lätt åtkomligt under diktamnen. Sifferuppgifter, tabeller och annat man ogärna diktar skall finnas sekreteraren tillhands. Sekreteraren skall också före diktamnen veta

- om hon skall skriva koncept eller slutgiltig text;
  - vilket brevpapper eller vilken blankett ni önskar;
  - vilket material ni kan ge henne, t. ex. siffersammanställningar och annat man ogärna diktar;
  - var hon kan kontrollera namn och adresser;
  - hur många kopior hon skall göra och till vem de skall sändas;
  - hur pass brådsakande meddelandet är — om det skall gå med dagens post eller om det kan vänta.
- Sedan kan ni sätta igång att diktera.

Att sätta igång

Många chefer finner det svårt att "komma igång" med diktamnen. Medan chefen funderar över hur han skall börja, blir sekreteraren irriterad, och det blir ännu besvärligare att få något gjort. Det här är ett psykologiskt problem, som man emellertid kan lösa med ett par enkla knep.

- Kontrollera att ni förberett diktamnen ordentligt. Ofta beror initialsvårigheterna just på att man har en känsla av att det är något som fattas i förberedelserna.
- SÄTT IGÅNG! Bry er inte om att försöka hitta rätt ord eller fras för inledningen — bara börja! Det låter så enkelt att det nästan verkar dumt, men det fungerar.

Besvärligheter under diktamnen

Undvik störningar i diktamnen. Man måste vara koncentrerad under diktamnen, annars går tidsvinsten förlorad och risken för felaktigheter ökar. Försök undvika telefonsamtal. På skrivbordet skall ni bara ha de papper som är aktuella, så att ni inte blir förvillad.

Diktera i lagom takt. Sekreteraren måste ha rätt att bestämma takten i diktamnen — om hon inte hinner med och måste be er ta om, försvinner tidsvinsten snabbt, och ni blir irriterad och hon nervös. Låt henne säga till när det går för fort, så lär ni er snart hur hastigt ni kan diktera. Vid långa besvärliga ord och fraser måste ni lugna ner er lite extra. Begär inte att sekreteraren skall skriva polymerisationsteknik lika snabbt som ni säger det. Försök också att diktera i jämn takt. Det underlättar sekreterarens arbete mycket.

Håll er till saken. Många dikterare har svårt att hålla sig till väsentligheter — det talade ordet har en förmåga att sväva ut på egen hand som man måste begränsa. Man märker det, när man får texten i sin hand och måste företa en mängd strykningar. Andra dikterare upplever ett omvänt problem: de blir alltför knäpphändiga i sin diktamnen.

Forts. sid. 13.

Våra hyresgäster:

BODA – VAD ÄR DET?

Långt inne inom CVA område låg en institution kallad DC – Datacentralen. Den ligger väl där än? Ja, men sedan den övergått till FMV administrativa avdelnings organisationsbyrå kallas datamaskinanläggningen för BODA.

B = för administrativa avdelningen
(A var redan upptaget av Armén)

O = „ organisationsbyrån

D = „ datadriftenheten

A = „ Arboga

I Materielverket ingår ytterligare ett datadriftställe, nämligen f. d. Armématerieförvaltningens datamaskinanläggning i Stockholm. Sålunda finns också BODS, d. v. s. datadriftställe i Stockholm.

Chef för BODA är som förut Herman Skoglund.

Postadressen till BODA är numera: Försvarets Materielverk, Datadriftställe Arboga, 732 00 ARBOGA.

Den del av f. d. datacentralen, som har sin arbetsplats förlagd till Nygatan 24, är organisatoriskt skild från BODA och kallas BOSA, där

S betyder systemenheten.

A „ Arboga

BOSA arbetar som tidigare huvudsakligen med systemuppläggning och programmering och skapar sålunda underlag för den maskinella bearbetningen vid BODA. Chef för BOSA är som förut Arne Jigelius.

Postadress till BOSA är numera: Försvarets Materielverk, Systemenhet Arboga, Nygatan 24, 732 00 ARBOGA.

Under datadriftenheten sorterar ytterligare en anläggning, nämligen en regional stanscentral, benämnd BODÖ (Ö för stanscentral Öst). BODÖ ingår administrativt i BODA. Den har tidigare tillhört Milo Ö. Verksamheten består i framställning av hållremсор, vilka utgör ingångsmaterial i rutiner som bearbetas vid BODS. Lokal placering i Kyrkskolan, Arboga.

BO sysselsätter ca 245 personer, varav ca 95 ingår i BOD. Den senare består enligt ovan av tre enheter, som efter 1.7.69 är ekonomiskt självbärande, vilket innebär att utförda tjänster debiteras. Hela datadriften balanserar på en

budget av 11 milj. kronor, och som pris-exempel kan nämnas att bearbetning i BODA:s stora dator IBM 7074, kostar 1.000:— kr. per tim. Prislista för utförda tjänster fastställs av datadriftledningen, FCF-DDL, i samråd med Riksräkenskapsverket och Försvarets rationaliseringsinstitut.

BODA lokaler bildar en s. k. "sluten enhet", vilket betyder att lokalerna är bevakade och att tillträde för utomstående sker under kontroll. Ingång i norra delen av kontoret.

Huvudmaskinsystemet i BODA:s maskinutrustning är fortfarande IBM 7074 med hjälpdatorerna IBM 1401 (2 st). Diskussioner om maskinförändring pågår på central nivå.

Huvuddelen av arbetsuppgifterna utförs för FMV räkning. UHF är den ojämförligt största kunden. CVA är också kund hos BODA.

Upplysningsvis kan nämnas att CVA har tillgång till den stora datorn av märket ICL, som finns på HK i Eskilstuna.

Herman Skoglund

Felet med era dator är att den går så fort, att när den gör fel så blir det så mycket fel.

Nils Enqvist

Chef för FMV-BOD

Forts. från sid. 12.

Granska texten

Diktera så mycket som möjligt direkt för slutlig utskrift, men släpp aldrig ifrån er en text utan att först ha granskat den noggrant. Ofta visar den skrivna texten upprepningar som inte står i tal men som märks alltför tydligt i skrift. Ta inte illa upp, om sekreteraren påpekar språkliga felaktigheter och oklarheter — det är hennes *skyldighet* att tala om att hon finner något tvedigt eller galet. Först när ni förvässat

er om att texten är korrekt, kan ni låta meddelandet gå vidare till mottagaren.

Förbättra tekniken

När ni dikterat några gånger bör ni summera era erfarenheter. Var hänger det upp sig? Ge inte upp om de första försöken inte blir särdeles lyckade.

Försök att analysera era diktamina och se efter var felet ligger.

Försök igen. Och diktera i början endast sådant som ni har ordentligt grepp om. Då blir ni säkrare och kan så småningom diktera det mesta med gott resultat.

Vad man vinner med diktamen

Även om tidsvinsten är stor vid diktamen, är det viktigare att resultatet har hög kvalitet. Många chefer anser att de ofta når bättre resultat vid diktamen än vid direkt utskrift.

Diktamen ger texten det talade ordets friskhet. Det skrivna språket förleder lätt till tunga kamerala konstruktioner. Ett brev skall inte vara krångligt. Meddelandet blir tydligare om språket är enkelt uppbyggt. Det kan vara lättare att tänka logiskt medan man talar — en tredskande skrivmaskin kan förstöra mängden välartad tanke.

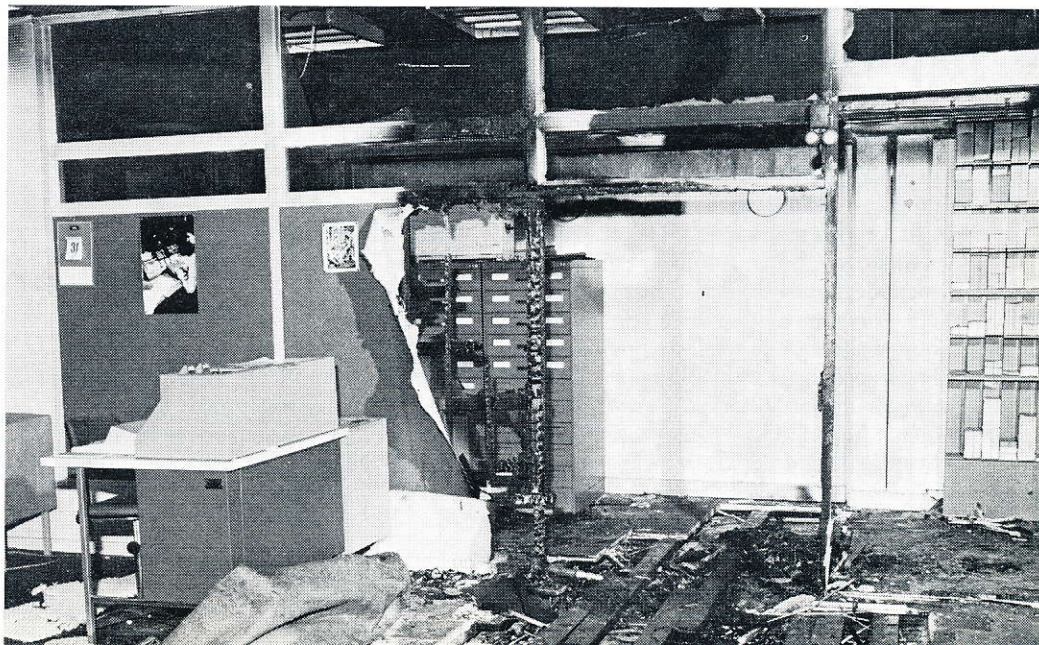
V 66 — *Forts. från sid. 3.*

Branden på BODA. Av bilden framgår att skadorna var mycket lokala. Se sid. 14.

1.7.70 föreslås anställningsstopp vid flottiljerna tills totalantalet blivit det rätta. För varje förband, som nedlägges, reduceras totala personalbehovet med 95. Skulle flottiljerna inte kunna fullfölja sina arbetsuppgifter får resurser vid de centrala verkstäderna utnyttjas.

Alla kolmotorer för flygplan föreslås underhållas av civil verkstad, medan alla jetmotorer, gasturbiner och liknande — även de, som tillhör Armén och Marinen — kommer till CVA.

Utredningen innefattar även andra delar inom försvarets underhåll men de berör inte CVA. Utredningen är ännu bara ett förslag som skall fastställas av riksdagen i vår.

Arets segrare i Brittsommarrundan. L. O. Broberg t. h. och Benny Nilsson stark karl och kartläsare.

FMKA sågade ved åt IFFA under brittsommarrundan

Arets Brittsommarrunda kördes i strålende septembersol. Trots detta var det blåsigt och kallt. L. O. Broberg, som tidigare varit nästan uppe i toppen skall nu förvalta vandringspriset ett år till.

Klockan halv nio söndagen den 21 september startade det första ekipaget som vanligt från Säterbo skola. Därefter följde med 3 minuters mellanrum 26 ytterligare tävlande ut på den c:a 7 mil långa banan. Tävlingleddare var Sven-Erik Brohlin — just nu hemmahörande i Australien. Oturligt låg han sjuk alldeles före tävlingen, men liggande i sängen hade han planerat ut tävlingssträcka och kontrollernas placering i detalj. Bokstavligen en timme före start kunde han ge kontrollanterna sina direktiv. En minut efter att kontroll nr 5 var på plats kom 1:a ekipaget för att testas. Allt gick i lås utan mankemang.

Bland nya uppgifter för förarna var utkörning från trång parkeringsficka (25 % av billängden till godo), körning på en utprickad bana med medelhastighet 40 km/tim från stillastående start till omedelbar högertrottoarparkering och vid Fohlingtorp — IFFA:s fritidsstuga — skulle ett av besättningen utvalt kastvedstrå kapas i 4 bitar. För vinterbehovet finns nu 104 rundkubbar, men de behöver nog klyvas — kanske ett prov för nästa runda. En överraskning var också kontroll av ljus, körhandlingar och ringbytesverktyg. Prickbelastningen avgjordes också i en väldig fart, men bedömningen blev nog riktig. Sven-Erik gjorde en verkliga berömvärd prestation som arrangörledare.

Prislistan blev litet omkastad, så vandringspriset kan gälla för en tävling till. Längre torde det inte gå, ty det är nu många som står intill de avgörande 30 poängen, som avgör att det får en fast ägare.

Plac.	Namn	Prick	Pokal-poäng
1.	L. O. Broberg	49.5	10
2.	Holger Larsson	52.5	8
3.	Stig Larsson	61	6
4.	K. G. Johansson	63.5	4
5.	Einar Fallqvist	67	2
6.	B. Bernhardsson	73	
26.	Kjell Nilsson	143	Träsleven

Poängställning i vandringspriset:

K. G. Johansson	26 poäng
Einar Fallqvist	24 "
L. O. Broberg	24 "
Kjell Nilsson	20 "

Prissamlingen var mycket stor och det fanns många värdefulla nyttoföremål och framföres härmed FMKA:s hjärtliga tack till donatorerna:

Fru Gerda Aldsjö, Västerås
 Arboga Bil AB, Arboga
 Arboga Bryggeri AB, Arboga
 Arboga Tidning AB, Arboga
 Auto-Allt, Västerås
 Decca Navigator & Radar AB, Stockholm
 Everts Cykelaffär, Arboga
 Försvarets Fabriksverk,
 Centrala Verkstaden Arboga, Arboga
 Koppartrans Försäljnings AB, Arboga
 Nya Gummiverkstaden, Arboga
 Philips Teleindustri AB, Jakobsberg
 SAAB, Linköping

BRANDEN PÅ BODA

Lördagen den 1 november, Allhelgonadagen, kl. 04.45 kände vaktman Valdemar Andersson under rondan genom bergverkstaden att det luktade rök. Han sökte efter orsaken till rökutvecklingen och när han öppnade branddörren till "BODA" möttes han av utvällande tjock brandrök. Han stängde omedelbart dörren och larmade brandkåren i Arboga via vaktlokalen.

Brandkåren var på plats kl. 05.00 och trängde omedelbart in med rökdykare för att lokalisera och släcka branden. Själva brandhärden låg i golvet och väggen intill ingången till stansrummet mellan stansrummet och den långsgående korridoren. Rökutvecklingen var mycket kraftig med pyrande brand i golv- och väggbeklädnad inom ett område om c:a 4 kvadratmeter. Brandmännen släckte med vatten, som användes med sparsamhet för att undvika stora vattenskadorna. Ändock blev skadorna ganska omfattande. Väggen måste rivats delvis och golvet brytas upp för att nå brandhärden. Genom rök- och sotutveckling blev angränsande utrymmen illa åtgångna och lokalerna erbjöd en bedräglig anblick.

Röjning och städning startades tidigt på lördag förmiddag. Det gällde att ha lokaler och maskiner i användbart skick till måndag morgon. Ett provisoriskt golv lades in och elinstallationen kompletterades. Det besvärligaste arbetet blev städningen. Det behövdes fem städerskor i två dagar för att få lokalerna rena. Alla gjorde en fin insats och på måndagsmorgonen kunde arbetet på datacentralen starta i vanlig tid.

Nu återstår rätt mycket arbete för att få lokalerna helt återställda. Golv, mattor, väggar, tak, belysning och målning måste repareras eller nyanscaffas. Arbetet med detta pågår. Det är ännu svårt att säga vilka kostnader branden förorsakar. Men troligen kommer räkningen inte att underskrida 30.000 kronor.

Vad var nu orsaken? Brandchefen i Arboga och polisen handhar utredningen, som ännu inte är slutförd. Om inte branden upptäckts på ett så tidigt stadium hade mycket stora värden gått till spillo. Nu råkade också branden uppstå på en plats inom datacentralen där skadorna blev minst kännbara.

Hall

Bild se sidan 13.

SFA, Trollhättan
 Standard Radio & Telefon AB,
 Barkarby
 Svenska Shell AB, Västerås
 Walles Färg AB, Arboga

Friz Andersson.

Pensionerad svetsare

Fredagen den 7.11.69 var det avskedstagande av en pensionär. Denna gång var det svetsaren **Fritz Folke Andersson** som lämnade CVA.

Han är född 11.9.1908 i Götlunda och anställdes vid CVA den 31.3.47 som diversearbetare. I själva verket var han kontrollant. Då arbetet var ansträngande för ryggen, blev han svetsare 1950 och som en mycket god sådan fortsatte han tills han slutade för att som pensionär övergå i privat tjänst.

Tidigare har han varit på Kungsörs Båtvarv och åtskilliga mycket berömda segelbåtar av 5.5-typ har han varit med om att bygga.

CCVA tackade honom för CVA, ingenjör Nils Henriksson för verkstadssektionen, FCPF:s ordförande Ingvar Johansson för facket och 1:e verkmästare Tage Wallqvist för arbetsledarna och kamraterna.

Andersson betecknas som en förman av den gamla stammen, lojal mot företaget, och en gedigen yrkesman och han lämnar företaget med dess förhoppning om en god framtid på hans nya plats.

Olof Hemryd får hedersgåvor av Gunnel Rydeborg och L.-H. Larsson.

KORPEN — vår energiska lilla motionsfågel pressade fram 31.000 rapporterade poäng på CVA, vilket framgick av förra Bergtrollet. Det var ett resultat, som gjorde en "bang":

CVA blev "Årets företag" i Arboga

1. CVA-UHF-DC — "Årets Företag".
2. Brandkåren.
3. Kyrkan.
4. SECO.
5. Teknis.
6. BRIAB.

Sven-Olof Holmström mottog tisdagen den 18 nov. Korporationsidrottsförbundets stora glasskulptur samt ett ramat diplom för företagets framstående insats — ett synligt bevis på god personlig kondition hos de anställda. Samtidigt utdelades priser i korporationsfotboll, där IFFA fick 1:a pris i div. 1, samt i varpa:

Individuellt "cm-kast":

1. Bengt Andersson, IFFA.
2. Stig Hahne, IFFA.
3. Vilhelm Liljehammar, IFFA.

Lagtävling "kulkast": 1. IFFA.

Lagsammansättningen var de som segrade i den individuella tävlingen.

Vid sammanträdet meddelades att 1970 blir det följande korpotionstävlingar:

S.-O. HOLMSTRÖM FÖRBUNDS-ORDFÖRANDE

FFVIF — Försvarets Fabriksverks Idrotts Förbund — hade sitt årsmöte lördagen den 15 november i Eskilstuna. Vid styrelsevalet blev CVA:s IFFA ordförande Sven-Olof Holmström vald till förbundsordförande och efterträder Ragnar Morén, som avgick av hälsoskäl. För övrigt klubbades vissa stadgeändringar som godkänds av koncernledningen. Förbundet har bl. a. till uppgift att bevaka att anslag lämnas till tävlingar, som är gemensamma för alla koncernmedlemmar.

Pensionär till friluftsliv

Fredagen den 28 nov. var det åter samling på Gyllene Balken, då förrädsarbetaren **Nils Olof Edvard Hemryd** avgick med pension. Då hade han arbetat i drygt 20 år vid CVA hos förvaltare Haglund. Tidigare har han haft jordbruks- och ladugårdsarbeten hos skilda arbetsgivare. Han är mycket intresserad av djur, men kommer nog inte att återgå till dem, utan kommer främst att ägna sig åt trädgårdsodling och fiske.

Öi L.-H. Larsson tackade Hemryd för CVA. Förvaltare Haglund tackade från avd. och från kamraterna och överlämnade en ritad adress.

"Skridsko till 1.000" 15—28 febr.

"Simma sommaren till mötes".

"Cykelrundor" 1.4—30.9.

"Bila med hälsa", familjerally med motionsinslag 23 eller 24.5.

Detta sista blir en c:a 7-milabana med kartläsning samt en 3—4 km promenad samt vissa frågor och praktiska prov.

Glaspriset till "Årets Företag". Walter Rudengård och Gun Thunberg som medverkat att räkna fram resultatet.

VINNARE I "ÅRETS FÖRETAG"

Som tidigare utlovts hade IFFA lovat att premiera de flitigaste rapportörerna till tävlingen "Årets företag". Lottning har skett och utfallit sålunda:

June Aldrin 670, Hans Göran Allvin 272, Sten-Erik Trygg 232, Emil Hallin 230.

Ovan angivna kommer att erhålla en fruktkorg till jul genom IFFA försorg.

Tack till alla er andra som hjälpt oss att bli "årets företag".

Vet Ni att . . .

. . . Det egendomliga med en sådan här bokstavstriangel är att fastän den egentligen inte är det minsta lustiga så kommer praktiskt taget alla människor att läsa den till slut det vill säga just hit.

Jaså, Ni kunde inte låta bli.

IN MEMORIAM

Magnus
Schutz.

Den 21 oktober avled Gustav Fredrik Magnus Schutz efter en kort tids sjukdom. Han var född den 5 april 1916 i Katarina församling, Stockholm, och anställdes vid CVA den 2 dec. 1946 som tjänsteman. Han hade framförallt hand om verktygsfrågor. Tidigare hade han skiftande anställningar bl. a. vid Hägglund & Söner och Köpings Mek. Verkstad och han var en duktig yrkesman. Utom CVA var han med i driftvärnet och hade förtroendeposter bl. a. i Flygets Motorklubb, Arboga.

Nils
Lifvendahl

Nils Lifvendahls bortgång den 27 oktober 1969 väckte vemod och saknad hos oss alla vid CVA, där han verkat ända sedan 1944 i den viktiga funktionen som skyddsingenjör.

Vi kommer att minnas Nisse som en god arbetskamrat, som med ett levande intresse för "jobbet" förenade en stillsam humor med vilken han spred glädje i vardagsjaktet.

Tor André

Vi gratulerar!

CVA

60 år

14/1	Gösta Wahlberg	avd 200
27/2	Ture Andersson	380
7/3	Gösta Olin	491
20/3	Elis Aldén	503
13/4	Einar Olsson	380
25/4	Elimar Lundh	100
27/4	Gösta Nogander	714

50 år

1/1	Evert Bengtsson	442
11/1	Ingvar Öhrn	200
14/1	Nils Karlsson	230
19/1	Carl Davidsson	464
8/2	Sven Jerlström	100
15/2	Elly Persson	380
15/2	Arne Karlsson	253
6/3	Sture Nilsson	880
8/3	Erik Hamrer	284
13/3	Folke Stén	230
15/3	Carl Eriksson	200
1/4	Gunnar Fried	622
12/4	Bertil Eriksson	255

UHF

60 år

21/1	Karl Karlsson	FF
26/4	Nils-Erik Robért	EC

50 år

27/2	Bertil Ericsson	FK
------	-----------------	----

Tack!

För all visad vänlighet och deltagande i vår stora sorg vid min älskade makes och vår kära pappas

BÖRJE KARLSSON

bortgång mottag vår varma tack.

MAUD

Mats Ulrika

För all visad vänlighet och deltagande i vår stora sorg vid min älskade makes och vår käre faders

MAGNUS SCHUTZ

bortgång och för den vackra blomster-

gården samt gåvan från arbetskamraterna framföra vi vårt innerliga tack.

SIIRI

Rolf Tomas

För allt vänligt deltagande vid **NILS LIFVENDAHL'S** bortgång, för alla blommor och minnesorden vid hans jordfästning, gåvor till olika fonder, blommor och brev till hemmet, vårt varma tack.

GRETA

Monica och Erik

Tack!

● För vänlig hägkomst på min 50-årsdag ber jag få framföra mitt hjärtliga tack.

ERIK KARLSSON

● Ett hjärtligt tack till chefer, arbetskamrater och FCTF för de blommor och presenter som kommit mig till del under min sjukdom.

ALLAN LUNDSTRÖM

● Ett hjärtligt tack till chefer, arbetsledare och kamrater för den stora avskedsgåvan jag mottog när jag slutade för att flytta till en annan världsdelen.

SVEN-ERIK BROHLIN

● Mitt hjärtliga tack till chefer, arbetskamrater och FCPF för avskedsgåva och blommor som jag fick mottaga, när jag avgick med pension vid UHF.

LEIF JOHNSON

● Till chefer och arbetskamrater samt FCPF ber jag få framföra mitt varma tack för blommor och minnesgåvor, som jag fick mottaga, när jag slutade min anställning med pension den 28 nov. 1969.

BROR MÖLLER, UHF

● Hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater för den storslagna gåvan, jag fick, när jag slutade.

STURE SJÖDIN

● Ett hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater för uppmärksamhet och gåvor jag fick mottaga i samband med min olyckshändelse.

KARL-GUNNAR NÄSLUND

● Ett varmt tack till vänner och arbetskamrater för den vackra present jag fick då jag slutade min anställning vid CVA.

ELWING PETERSSON

● Ett varmt tack för all vänlig uppvaktning på min 50-årsdag.

ARNE RYDEBORG

● Ett varmt tack för avskedsgåvan.

ARNE CARLSSON

"Artikeln om S-bälte tycker jag skall komma i Bergtrollet".

Nils Lifvendahl

ANVÄNDER NI SÄKERHETS-BÄLTE?

Om inte, varför riskera livet i onödan? En kollision vid en hastighet av 20 km/tim. kan vara dödande för en bilist utan säkerhetsbälte. Trots detta använder endast 25 % av bilförarna säkerhetsbälte. Frågar man varför, får man ofta till svar att "det tar jag bara på vid landsvägskörning". Men det är ju i tätorter bältet gör största nyttan.

Volvo har gjort en säkerhetsundersökning som redovisades i Motor 1967. Den omfattar 28.780 rapporterade olyckor under ett år. Skadornas fördelning bland förare och framsätesspassagerare visar 3-punktsbältets effekt.

		Svårt	Lätt
	Döda	skadade	skadade
Förare			
Utän S-bälte	37	263	835
Med S-bälte	2	51	175
Framsätessp.			
Utän S-bälte	12	160	439
Med S-bälte	1	22	109

Undersökningen visar också att ingen dödsolycka inträffade vid hastigheter under 110 km/tim. när 3-punktsbältet användes.

När det gäller de vanligaste kroppsskadorna hos förare och framsätesspassagerare reducerar bältet svåra skullskador med 60 % för föraren och med 88 % för passageraren. För ansiktsskador minskar risken med 73 % för föraren och 83 % för passageraren.

Talande siffror!

Ur "Passaren". Info. fr. Göteborgs stads bostads AB.

I dessa giftblandartider bidrar hälsoläkaren med ett konditionsstärkande medel.

DDT mot trötthet

Handen på hjärtat mina vänner, har Ni gjort allt vad som göras kan för Er fysiska kondition?

Nu frågar Ni mig förmodligen när, var och hur jag tror att Ni skall hinna med att göra något väsentligt åt en så tidsödande syssla som idrott. "Vet inte författaren hur orealistiskt det är med regelbunden motion p.g.a. övningar, kvällsflygning, tjänsteresor, pappersexercis och personalbrist?" — Jodå, jag vet en hel del om just det där och därför skulle jag vilja ordinera DDT.

Vi flygare vet ju att man inte kan konstruera ett flygplan med enbart önskvärda egenskaper såsom kort landningssträcka, god vändbarhet, stor hastighet, lågt pris, lång aktionsradie, kraftig beväpning, m. m. Man måste kompromissa i vissa detaljer för att få fram den mest ändamålsenliga enheten.

Även vid "konstruktion" av DDT-programmet har kompromisser varit nödvändiga. Programmet har skapats för att så långt som möjligt uppfylla de väsentligaste fordringarna.

För att Ni inte ska tro att det är en giftblandare, som Ni råkat i klorna på, kanske jag nu bör tala om att DDT betyder

DEN DAGLIGA TRÄNINGEN

och det är den som gör långt större nytta än sporadiska fotbollsmatcher, några orienteringslöpningar per år eller ett enstaka tremilslopp på skidor. Lova mig att dagligen var Ni än är, förutom Er vanliga fysiska träning, utföra följande fem enkla rörelser:

- **För axelpartiet:** Stående. Armföringar framåt-uppåt-bakåt-nedåt. En arm 180° före. Sakta tempo. Byt rörelseriktning.
- **För bälten, ryggen och balansen:** Stående. Armlyftning uppåt. Blunda. Bålrullningar. Byt rörelseriktning.
- **För buken, magen och lårmusklerna:** Sitt på golvet. Lätt böjda knän. Armlyftning framåt. Kroppstyngden väl

tillbakaförd. Armarna åt vänster och benen åt höger. Växla.

- **För ryggen:** Ligg på magen. Armlyftning uppåt (i kroppens riktning). Lyft armar och ben högt från golvet upprepade gånger. Om marken är våt eller golvet smutsigt, byt till denna rörelse: Stående. Framåtnedåtböjning med hängande armar. Uppåtresning till svag bakåtböjning med armlyftning uppåt. Låt armarna leda och håll ryggen rak vid uppåtresningen. Upprepa.
- **För cirkulationsorganen (hjärta och lungor):** Stående. Jämfotahopp till nedhukad ställning med händerna i golvet. Kropps- och bensträckning bakåt. Aterhopp till föregående ställning. Nytt jämfotahopp med armlyftning uppåt. Fortsätt. — Detta hopp är oerhört konditionskrävande. Tag det mycket, mycket försiktigt i början om Ni inte är ung och har starkt hjärta.

DDT

Det finns inget som motsäger påståendet att man blir friskare och orkar bättre genom regelbunden motion. Regelbunden motion — kring halvtimmen ett par gånger i veckan — ger kondition, hälsa, välbefinnande och gott humör både i jobbet och på fritiden.

En tränings slinga för motion ett par gånger i veckan kan se ut så här:

- fem minuters gång, lätt löpning och uppvärmningsgymnastik
- 20 minuters hård men inte maximal fart under fyraminutersperioder med vila eller joggnings mellan de olika "rycken"
- fem minuters löpning i toppfart — perioden uppdelad så att man springer för fullt — gärna uppför — i 20–30 steg och så vilar för att starta nästa "ryck"
- fem minuters styrkegymnastik och sedan raskt in i den sköna bastun, duschen eller vad man nu har att ta till.

"FFV har blåst bort"

Två av våra nyanställda flickor i Östersund, Ingrid Nilsson och Britta Karlsson, anlände måndagen den 24 november till Arboga för att på CVA sätta sig in i arbetet de skall göra i den nya filialen. Genom gynnsamma SJ-förbindelser kom de en timma för tidigt till Arboga Central och beslöt att promenera till arbetsplatsen. För att få reda på vägen frågade de damen i kiosken, var Försvarets Fabriksverk låg. "FFV har blåst bort" fick de till svar, "det finns inte en människa där".

Flickorna envisades och sa att de hade en överenskommelse att de skulle dit och fick den kompletterande upplysningen att Försvarets Fabriksverk var ett stort tält som blåst sönder i stormen men att Fabriksverket kanske senare skulle flytta till Folkets Park.

Litet snopna tog flickorna telefonkontakt med FFV/CVA, som underligt nog svarade genast och sände ut en bil för att hämta dem. Fru Rydeborg, som mötte flickorna och inte fattade direkt att historien rörde tältet för överskottsförsäljningen, förklarade att Arbogaborna ofta var benägna att möta främmade med ett skämt.

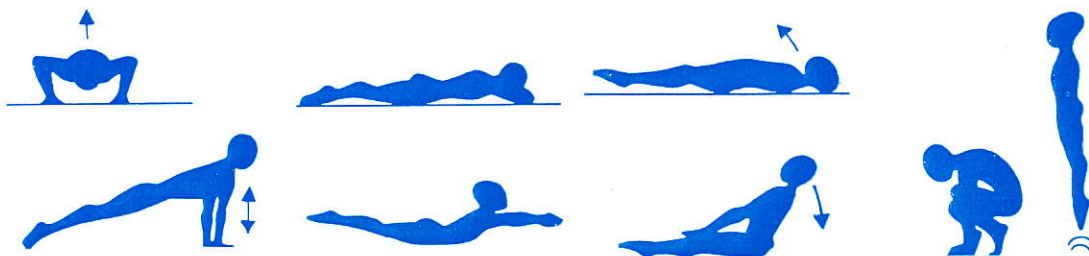
I närheten av CVA låg en tät dimma, vilket föranledde chauffören, Bengt Ekstrand, att förklara för flickorna att CVA arbetade med så hemliga saker att de ofta la ut dimma för att hindra insyn av förbiåkande på E3.

Med detta lilla välkomstintermezzo hoppas vi att våra förtjusande Östersundskor skall trivas här.

Den som inte har god kondition bör inte överskatta sin förmåga — det kan vara bra att komma ihåg att man inte alltid är den spänstiga skolflicka eller -pojke man gärna vill inbilla sig. Några goda råd:

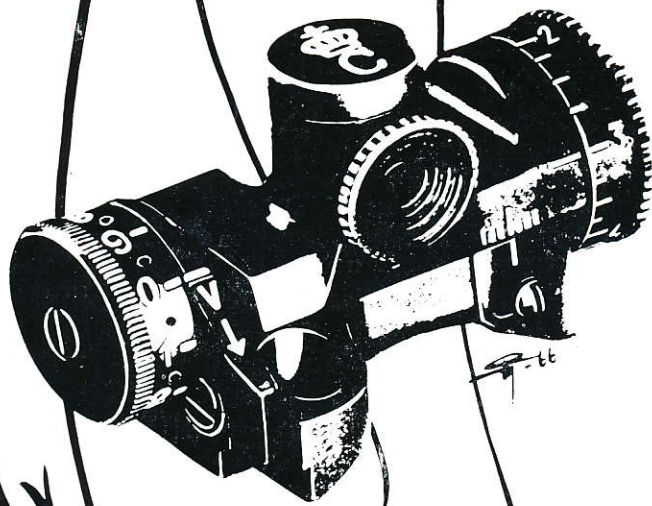
- rådgör gärna med läkare om de 40 passerats eller om man inte känner sig fullt frisk
- ta det lugnt i början
- öka efter hand både tempot och antalet träningsturer.

KRAFT-
GYMNASTIK.
Dessa fyra rörelser,
som inte behöver
någon förklaring är
också mycket
kroppsstärkande.

med
GF
DIOPTER

ser
man
mer

FORSVARETS FABRIKSVERK

CARL GUSTAFS STADS GEVÄRSFAKTORI

ESKILSTUNA

